

MEMÒRIA HISTÒRICA

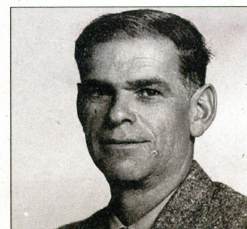
L'Ampolla reivindicarà els 234 ebrenecs que van ser deportats a camps nazis

Els dies 28 i 30 de juny es retrà homenatge a la figura de l'ampoller Jaume Ballester, a qui s'ha dedicat una plaça, i tots els deportats del territori

L'Ampolla PPT / FMA

El 2012, i com a treball de recerca del batllerat, el planer Ernest Cid Arasa va presentar *Un planer als camps d'extermini nazi*, una investigació acadèmica sobre el reclutament d'un habitant de Santa Bàrbara en un dels camps de concentració de l'Alemanya nazi. Com a extensió, el treball es va acabar convertint en una aproximació al record de tots aquells ebrenecs que també van ser deportats en estos camps de l'horror. Si es fullegen les pàgines del document, hi apareix una entrevista –possiblement l'última que li van fer– a Juan Nos Fibla, veí d'Alcanar i que aleshores era l'últim supervivent ebrenec deportat a un camp d'extermini del Tercer Reich. Concretament, ell va malviure al conegut camp de Mauthausen, on, amb el seu pare, hi va arribar el 24 d'agost del 1940. Les seues declaracions ajuden a entendre, encara que siga una mica, el patiment que totes aquelles persones van haver de viure. **"Recordo la imatge de la filferada electrificada que envoltava tot el camp. També molts cadàvers. Molts tirats sota la filferada"**, deia Nos Fibla, que va morir a Alcanar l'abril del 2016, quan tenia 92 anys. **"Em pensava que mai sortiria d'allí"**, recordava durant l'entrevista. Finalment sí que hi va acabar sortint. El seu pare no: és actualment una de les més de 100.000 persones que van ser exterminades a Mauthausen-Gusen.

Malgrat que és una de les pàgines de la història recent de les Terres de l'Ebre més obviada, el testimoni de Nos Fibla no seria l'únic. Almenys 233 persones més de les comarques ebrenques –tots homes excepte una dona– van ser deportats a camps nazi després de fugir de la Guerra Civil espanyola cap a França, on es van trobar un altre conflicte bèl·lic: este, contra les potències de l'Eix. Molts d'ells, com Juan Nos Fibla, van ser empresonats a Mauthausen i a Gusen, però també a Dachau, Neuengamme, Schabdelah, Wöbbelin, Buchenwald, Ravensbrück, Obertrau-

José Nos Juan, d'Alcanar; José Fabregat, d'Alcanar; Jacinto Forcadell, d'Amposta; José Gras Barrera, d'Alcanar; Jaume Ballesté, de l'Ampolla; Joan B. Revert Vives (Uldecona); Joan Bel Zaragoza (Santa Bàrbara) i Tomàs Callarisa Albalat (Uldecona).

DESTACAT

Actes previstos

■ Els actes commemoratius tindran lloc el 28 i 30 de juny. El 28, divendres, s'inaugurarà a la Biblioteca de l'Ampolla l'exposició "Dones i resistència a Ravensbrück", amb la participació de Rosa Vendrell, periodista que durant anys ha estudiat la figura de Neus Català. El dia 30, diumenge, arribarà el plat fort: la inauguració de la plaça Jaume Ballesté, a les 12 del migdia. Hi assistiran el mateix fill de Ballesté, familiars d'ebrenecs deportats als camps nazis i representacions dels ajuntaments de les localitats afectades. La cerimònia, que serà "un homenatge antifeixista de memòria històrica", també comptarà amb un parlament d'Arturo Gaya i la música de Pili Cugat. Es finalitzarà amb una ofrena floral.

bling, Bergen-Belsen, Hartheim, Landsberg i Steyer, entre d'altres. La majoria d'ells van ser massacrats, però alguns, també com Juan Nos Fibla, van tornar a casa.

En els últims anys, l'interès per recuperar els testimonis i els detalls d'esta etapa ha crescut. L'història local d'Alcanar, Joan Beltran Revert, per exemple, porta temps investigant la presència d'ebrenecs sota domini del règim d'Adolf Hitler. En el seu cas, va començar pels deportats canareus. **"Però a poc a poc vaig anar recollint altres biografies per a traure a la llum la història dels veïns que van lluitar per la llibertat i la democràcia"**, explicava el 2015 a este setmanari.

HOMENATGE A JAUME BALLESTÉ

Recentment, una iniciativa similar ha tret el cap a l'Ampolla. El 2016 l'associació l'Ampolla per la Independència va dedicar un cicle d'actes a la memòria de Jaume Ballesté, un habitant d'este municipi coster del Baix Ebre que va ser deportat al camp nazi de Dachau. Durant aquelles jornades, l'organització va fer una recollida de signatures per a demanar a l'Ajuntament que dediqués un carrer o una plaça per a recordar la figura de Ballesté. Aquella iniciativa va tenir els seus fruits: el proper 30 de juny a l'Ampolla s'inaugurarà la plaça Jaume Ballesté, amb un monòlit en el

seu record i en el record de tots els deportats als camps nazis de les Terres de l'Ebre. **"Creiem que este tipus d'iniciatives són molt importants perquè és un tema que està força oblidat al territori"**, explica a l'EBRE Joan-Esteve Guillaumet, membre d'Ampolla per la Independència i responsable del *Projecte per la memòria de Jaume Ballesté*. **"Hem de recuperar esta memòria històrica. Ja fa temps que les pors i les recanques del franquisme s'han acabat, i ara és hora de recuperar el record de totes estes famílies trencades pel nazisme"**, continua Guillaumet, que admet que la feina d'investigació no és senzilla. **"Ens hem trobat amb casos d'ebrenecs que quan van arribar als camps nazis deien que, per exemple, eren de Tarragona per no dir el nom real de la seua localitat i així protegir les seues famílies. D'altres portaven documentació falsa. Molts dels casos que han transcendit va ser gràcies al boca-orella, al testimoni dels supervivents"**, argumenta.

Per telèfon, a Guillaumet se'l nota entusiasmat per la celebració d'estes jornades, el 28 i el 30 de juny. **"Serà el primer gran intent de do-**

nar constància de la magnitud d'este fenomen. Fins ara, la gent coneixia el cas particular d'una família, d'una persona... però quan parles de 234 famílies ebrenques la cosa canvia. Hem d'obrir els ulls i saber com van patir les Terres de l'Ebre", reitera. En este sentit, vol agrair el paper del fill de Jaume Ballesté, que viu a París i el van poder localitzar. **"De seguida es va mostrar molt predisposat. A més, va voler fer extensiu el reconeixement: no només al seu pare, si no a tots els ebrenecs que, malauradament, van haver de viure el mateix terror"**. Ell mateix admet haver plorat duent a terme esta investigació.

Un altre dels punts a destacar és que l'acte en record a Ballesté i tots els altres deportats ebrenecs s'ha plantejat des d'un inici com una acció especialment antifeixista. No només serà un recordatori, sinó que també serà un dia de reivindicació i de lluita. **"Avui cal tenir molt clar què és el feixisme. El feixisme és el pitjor que ha viscut Europa durant el segle XX. Ara la por del feixisme sembla que s'ha anat dissipant, però encara hi és i cal que hi hagi consciència"**, conclou. ■